

KONCEPCIA

ROZVOJA PRÁCE S MLÁDEŽOU

na území Košického samosprávneho kraja na roky

2021 - 2025 (2030)

OBSAH

O MLÁDEŽI S MLÁDEŽOU

3

VYMEDZENIE ZÁKLADNÝCH POJMOV

7

STRATEGICKÝ RÁMEC PRÁCE S MLÁDEŽOU V KOŠICKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

8

- LEGISLATÍVNE A PROGRAMOVÉ VÝCHODISKÁ
- SWOT ANALÝZA

8

9

STRATEGICKÉ PRIORITY V ROZVOJI PRÁCE S MLÁDEŽOU

11

- PODPORA SYNERGIE FORMÁLNEHO A NEFORMÁLNEHO VZDELÁVANIA
- AKTÍVNE OBČIANSTVO A PARTICIPÁCIA
- PODPORA PODNIKAVOSTI A KRITICKÉHO MYSLENIA
- POSILNENIE FYZICKEJ A PSYCHICKEJ REZILIENCIE
- SOCIÁLNA INKLÚZIA ZNEVÝHODNENEJ MLÁDEŽE
- PRIEREZOVÉ TÉMY

12

14

17

19

22

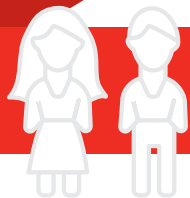
23

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

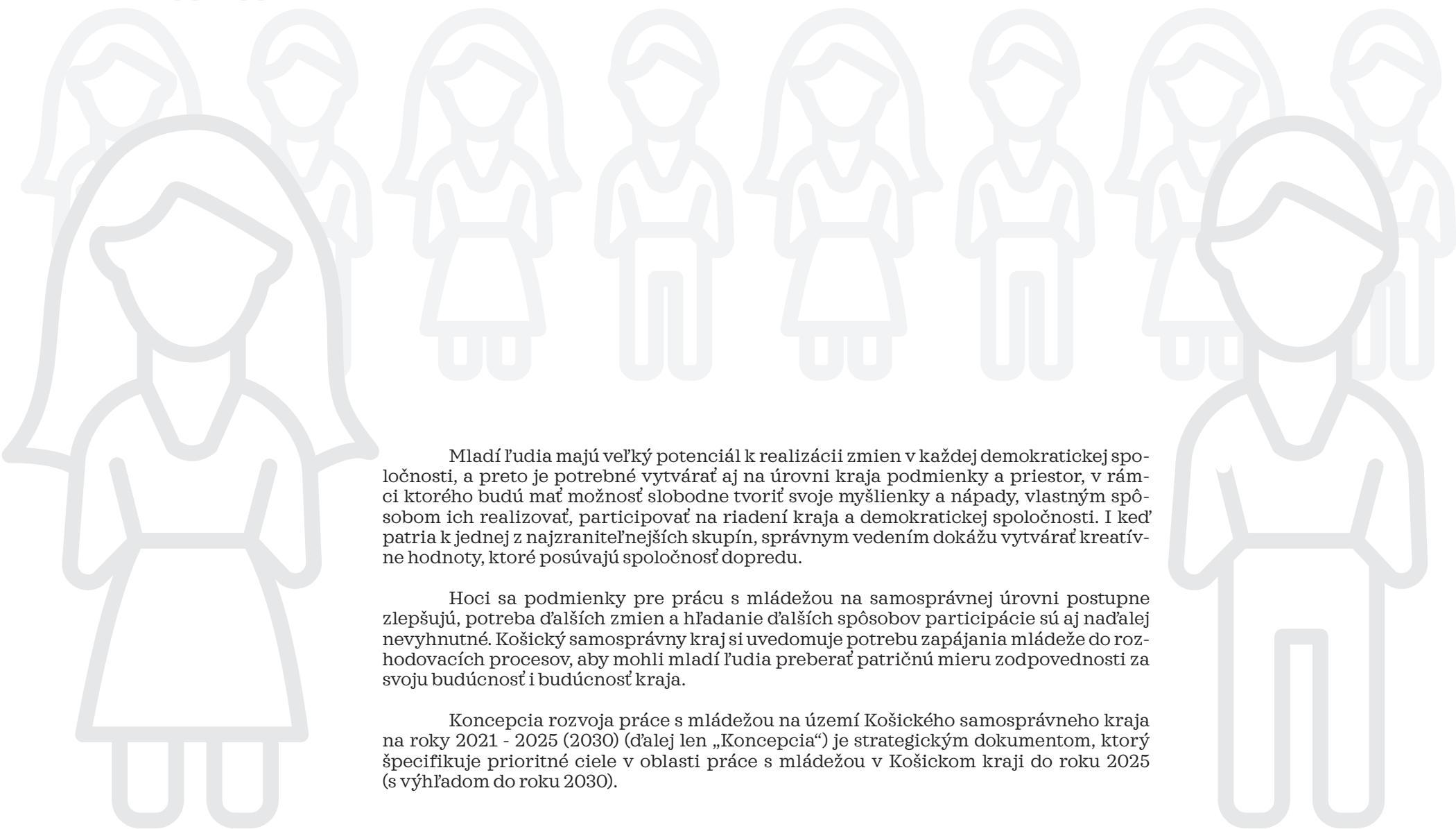
24

PRÍLOHA: ABECEDNÝ ZOZNAM PARTICIPUJÚCICH ORGANIZÁCIÍ A INŠTITÚCIÍ

25

O MLÁDEŽI S MLÁDEŽOU

Mladí ľudia majú veľký potenciál k realizácii zmien v každej demokratickej spoločnosti, a preto je potrebné vytvárať aj na úrovni kraja podmienky a priestor, v rámci ktorého budú mať možnosť slobodne tvoriť svoje myšlienky a nápady, vlastným spôsobom ich realizovať, participovať na riadení kraja a demokratickej spoločnosti. I keď patria k jednej z najzraniteľnejších skupín, správnym vedením dokážu vytvárať kreatívne hodnoty, ktoré posúvajú spoločnosť dopredu.

Hoci sa podmienky pre prácu s mládežou na samosprávnej úrovni postupne zlepšujú, potreba ďalších zmien a hľadanie ďalších spôsobov participácie sú aj naďalej nevyhnutné. Košický samosprávny kraj si uvedomuje potrebu zapájania mládeže do rozhodovacích procesov, aby mohli mladí ľudia preberať patričnú mieru zodpovednosti za svoju budúcnosť i budúcnosť kraja.

Koncepcia rozvoja práce s mládežou na území Košického samosprávneho kraja na roky 2021 - 2025 (2030) (ďalej len „Koncepcia“) je strategickým dokumentom, ktorý špecifikuje prioritné ciele v oblasti práce s mládežou v Košickom kraji do roku 2025 (s výhľadom do roku 2030).

apríl – máj 2020:

tvorba dotazníka v spolupráci s pracovnou skupinou Odboru školstva KSK pre podporu neformálneho vzdelávania (tvorenou zástupcami organizácií pracujúcich s mládežou) a s Centrom spoločenských a psychologických vied SAV so zameraním na zber potrieb a preferencií mladých ľudí v Košickom kraji,

1

jún 2020:

realizovaný samotný zber údajov online formou - na dotazník odpovedalo **4273 respondentov** vo veku od 11 - 23 rokov, z ktorých bolo 2466 žien a 1807 mužov, pričom najpočetnejšiu časť vzorky respondentov tvorili žiaci stredných škôl v územnej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja,

2

júl - august 2020:

štatistické vyhodnotenie výstupov zberu potrieb a preferencií mladých ľudí v spolupráci s Centrom spoločenských a psychologických vied SAV. Výsledky postojového dotazníka s využitím stupnice 1 - 4, pričom 1 = úplne nesúhlasím a 4 = úplne súhlasím, ukázali, že mladí ľudia by najviac preferovali:

- účasť na workshopoch na tému posilnenia duševného zdravia (3,14)
- účasť na medzinárodných stretnutiach mladých (3,03)
- účasť na projektoch, kde môžu tvoriť a realizovať vlastné nápady (3,00)
- stretnutia s osobným mentorom/poradcom na podporu vlastného sebarozvoja (2,98)
- účasť na diskusiách s odborníkmi na tému správnej životosprávy (2,96)
- účasť na workshope zameranom na kritické myslenie (2,96)
- vzdelávanie o online bezpečnosti (2,90)
- účasť na workshopoch o svojich právach a povinnostiach (2,90)
- účasť na dobrovoľníckej aktivite, ktorú niekto zorganizuje (2,86)
- vzdelávanie v oblasti ochrany pred kyberšikanou/šikanou (2,83)

Zároveň z postojového dotazníka vyplynula nasledovná subjektívne vnímaná dôležitosť kľúčových kompetencií potrebných pre budúcnosť mladých ľudí:

- **komunikácia v cudzom jazyku** (označilo ju 2853 respondentov)
- **komunikácia v materinskom jazyku** (označilo za potrebnú 2086 respondentov)
- **sociálne a občianske zručnosti** (označilo 1823 respondentov)
- **naučiť sa učiť sa** (označilo 1797 respondentov)
- **zmysel pre iniciatívu a podnikanie** (označilo 1539 respondentov)

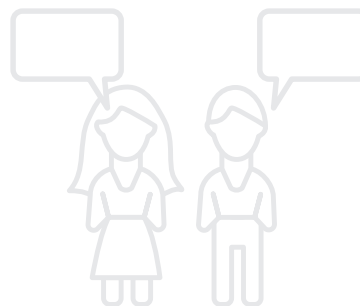
PROCES TVORBY STRATEGICKÉHO MATERIÁLU BOL ROZDELENÝ DO NIEKOL'KÝCH ETÁP:

Najviac preferovanými metódami vzdelávania sú pre mladých ľudí **prednášky** (označilo ich 2202 respondentov) a **zážitkové metódy** (označilo ich 2109 respondentov).

V časti voľných odpovedí sa prejavila i nedôvera mladých ľudí voči snahe KSK zmeniť niečo na systéme súčasného školského systému vzdelávania, rovnako sa objavili i názory radšej odísť za hranice SR, kde očakávajú spokojnejší život a naplnenie aj ich požiadaviek v zamestnaní. Veľká časť mladých ľudí je ochotná podieľať sa na zmenách, a preto ich návrhy a požiadavky sme spracovali tak, aby mohli byť návodom pre učiteľa ako mentora pri sprevádzaní mladých ľudí na ceste k dospelosti. Na tejto ceste nie je potrebné prekážky odstraňovať, ale povzbudzovať ich pri ich prekonávaní a poskytovať im dostatok zdrojov a informácií.

V nasledujúcej tabuľke prezentujeme niektoré z výrokov mladých ľudí:

v oblasti vzdelávania	v oblasti mentálneho, psychického zdravia a sebarozvoja žiakov	v oblasti ľudských práv a povinností	na čo je ešte potrebné myslieť aj v škole
<ul style="list-style-type: none">• zaraďovať aktivizujúce formy vzdelávania• doplniť neformálne vzdelávanie pre žiakov s možnosťou si vybrať, resp. aj navrhnúť• zaraďovať zážitkové metódy vzdelávania• organizovať viac exkurzií, diskusií k vybraným témam s možnosťou spolupodieľať sa na ich výbere• pri vyučovaní ANJ viac lektorov aj pre klasické triedy, nielen s vyučovacím jazykom ANJ, venovať viac času konverzáciám na vybrané témy• zaraďovať témy s praktickým prevedením (napr. daňové priznanie, úver)• zachovať výhody online vzdelávania (externá forma štúdia, dostupnosť vzdelávacích textov online)	<ul style="list-style-type: none">• venovať pozornosť psychickému zdraviu mladých ľudí• ľudskosť v prístupe k žiakom zo strany pedagógov• akceptovať schopnosti jednotlivca• riešiť každý prejav šikany na školách a z toho vyplývajúceho pocitu podceňovania svojej osobnosti šikanovaným žiakom• organizovať motivačné prednášky na tému sebarozvoja mladého človeka• pomôcť žiakom pochopiť samých seba aj pri výbere budúceho povolania• pocit frustrácie z preťaženia faktografickými vedomosťami, s ktorými sa študent nestotožňuje ako s potrebnými pre jeho život a z toho prameniáci hnev, sklamanie a napätie	<ul style="list-style-type: none">• právo na vyjadrenie svojho názoru - chýba platforma na diskusiu a možnosť prezentovať svoj názor, ktorý by bol akceptovaný bez obavy zo zosmiešnenia• právo na partnerstvo žiaka v diskusii s učiteľom, učiteľ ako mentor• participácia žiakov na riadení školy• právo na rovnaké zaobchádzanie zo strany učiteľov bez ohľadu na prospech žiaka• počas vyučovania žiak pociťuje len vyžadovanie plnenia povinností zo strany učiteľa• diskusie k ľudským právam a povinnostiam, akceptácia práv školou aj na úrovni žiaka	<ul style="list-style-type: none">• zaradenie kvalitnej sexuálnej výchovy• otvorenie aj utajovanej témy na školách, akceptovať LGBT ľudí• akceptácia odlišnosti žiakov diskusie na témy rôznorodosti kultúr• viac pozornosti venovať téme extrémizmu, rasizmu a homofóbie• ochrana prírody nielen cez teoretické fakta, chýba napr. praktická realizácia triedenia odpadu na mnohých školách• vzdelávanie všetkých učiteľov v oblasti IT• rozvoj kreativity žiakov, komunikačných zručností a práce v tímoch• chýbajú informácie o možnosti zapojiť sa do dobrovoľníckej činnosti či sebarozvoja• viac praktickej výučby (vidieť teóriu priamo v praxi)

september - december 2020:

v spolupráci s IUVENTOU - Slovenským inštitútom mládeže, UNIPOC (Univerzitným poradenským centrom), CVČ - Regionálnym centrom mládeže a RMKK - Radou mládeže Košického kraja realizované online fokusové skupiny s mladými ľuďmi ako súčasť projektu RMKK Hlas mladých 2020 s cieľom hľadať návrhy riešení problémov, s ktorými sa mladí ľudia najviac stretávajú,

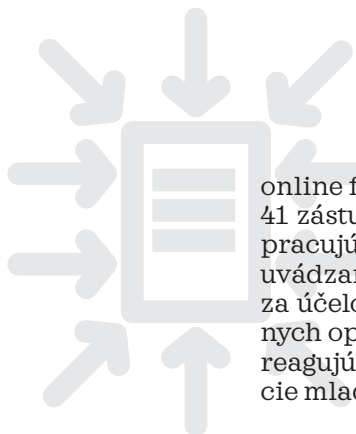
január 2021:

spracovanie výstupov z fokusových skupín, ktoré boli podkladom k tvorbe cieľov predložených zástupcom organizácií a inštitúcií pracujúcich s mládežou počas okrúhlych stolov realizovaných vo februári 2021,

február 2021:

online formou realizované okrúhle stoly so 41 zástupcami z 28 organizácií a inštitúcií pracujúcich s mládežou (ktorých zoznam uvádzame v prílohe tohto dokumentu), a to za účelom participatívnej tvorby konkrétnych opatrení a merateľných ukazovateľov reagujúcich na zistené potreby a preferencie mladých ľudí v kraji,

marec - máj 2021:

zapracovanie navrhovaných opatrení do Konceptie, jej následné predloženie organizáciám a inštitúciám pracujúcim s mládežou na pripomienkovanie s ich spracovaním do finálnej grafickej podoby.

KONCEPCIA

VYMEDZENIE ZÁKLADNÝCH POJMOV

- **buddy systém:** v ponímaní tohto dokumentu je to prístup, pri ktorom dvaja jedinci pracujú spoločne ako jeden celok, pričom ten skúsenejší pomáha tomu menej skúsenejmu sa ľahšie adaptovať,
- **fokusová skupina** je moderované stretnutie zámerné vybraných ľudí, ktorí sa zúčastňujú plánovanej diskusie s cieľom preskúmať postoje a názory verejnosti (Morgan, 2001),
- **formálne vzdelávanie:** vzťahuje sa k štruktúrovanému vzdelávaciemu systému, ktorý zahŕňa všetky školy od základných až po univerzity vrátane špecializovaných programov odborného a profesionálneho výcviku, pričom väčšinou prebieha v rozmedzí od 6 do 17 rokov a po jeho zvládnutí získa absolvent doklad o ukončení, prípadne akademický titul (Pešek a kol., 2019),
- **informálne vzdelávanie:** vzťahuje sa k priebehu celého života, v ktorom si každý jednotlivec osvojuje určité postoje, hodnoty, zručnosti a vedomosti pod vplyvom rôznych vzdelávacích podnetov vo svojom okolí aj z každodennej skúsenosti (Pešek a kol., 2019),
- **medzinárodná mobilita mládeže a pracovníkov s mládežou:** vzdelávacie aktivity pre mládež a pracovníkov s mládežou so zapojením zahraničných partnerov,
- **mimovládna organizácia:** občianske združenia (zákon č. 83/1990), nadácie (zákon č. 34/2002 Z.z.), neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby (zákon č. 35/2002 Zb.), účelové zariadenia cirkvi a náboženskej spoločnosti (zákon č. 308/1991 Zb.), organizácie s medzinárodným prvkom (zákon č. 116/1985 Zb.) a neorganizované skupiny mládeže (neformálne skupiny),
- **mládež:** mládež je skupina najmenej troch mládežníkov (zákon č. 282/2008 Z. z.),
- **mládežník:** mládežník je osoba, ktorá dovŕšila vek najviac 30 rokov (zákon č. 282/2008 Z. z.),
- **mládežnícka politika:** je politika štátu, vyššieho územného celku, mesta alebo obce, ktorá sa zameriava na mládež a prijíma opatrenia týkajúce sa rôznych oblastí života mládeže (Programy pre mládež 2014 - 2020, IUVENTA),
- **neformálne vzdelávanie:** vzťahuje sa ku všetkým plánovaným programom osobného a sociálneho rozvoja ľudí, ktoré sú určené na rozvíjanie celého radu kompetencií mimo formálneho vzdelávacieho kurikula (Pešek a kol., 2019),
- **okrúhly stôl:** je moderované stretnutie zainteresovaných strán, ktoré sa zúčastňujú plánovanej odbornej a/alebo tematickej diskusie (Programy pre mládež na roky 2014 - 2021, IUVENTA),
- **participácia:** je aktívne zapojenie mladých ľudí a organizácií pôsobiacich v oblasti práce s mládežou do dialógu, plánovania a spolurozhodovania o veciach, ktoré sa týkajú života mladých ľudí na národnej, regionálnej či miestnej úrovni (Programy pre mládež na roky 2014 - 2021, IUVENTA),
- **práca s mládežou:** je najmä činnosť výchovného charakteru, vzdelávacieho charakteru alebo charakteru spoluúčasti mládeže vykonávaná s mládežou a pre mládež s cieľom zabezpečiť jej osobný rozvoj, profesionálny rozvoj a sociálny rozvoj prostredníctvom neformálneho vzdelávania (zákon č. 282/2008 Z. z.),
- **rovesnícke učenie:** získavanie vedomostí a zručností prostredníctvom aktívnej pomoci a podpory členov skupiny s rovnakým statusom alebo nejakým spôsobom uzavretými spoločníkmi (Gajdošová, 2013),
- **service learning:** aktívna stratégia učenia a učenia sa založená na službe v prospech iných s cieľom formovania občianskej zodpovednosti a rozvoja osobnosti, vychádzajúca z princípov zážitkového učenia (<http://www.servicelearning.umb.sk/>),
- **sociálna inklúzia:** je proces zlepšovania podmienok, za ktorých sa jednotlivci a skupiny zúčastňujú na živote spoločnosti - zlepšenie schopností, príležitostí a dôstojnosti znevýhodnených osôb na základe ich identity (<https://www.worldbank.org/en/topic/social-inclusion#2>),
- **znevýhodnená mládež:** mládež žijúca v prostredí, ktoré vzhľadom na sociálne, rodinné, ekonomické a kultúrne podmienky nedostatočne podnecuje rozvoj mentálnych, vôľových, emocionálnych vlastností, nepodporuje socializáciu a neposkytuje dostatok primeraných podnetov pre rozvoj osobnosti (zákon č. 245/2008 Z. z.).

STRATEGICKÝ RÁMEC PRÁCE S MLÁDEŽOU V KOŠICKOM SAMOSPRAVNOM KRAJI

“Cieľom vzdelávania nie je zvyšovať množstvo vedomostí, ale vytvárať pre deti a mladých ľudí možnosti, kedy môžu vymýšľať a objavovať - formovať ľudí schopných robiť nové veci.”

(Jean Piaget)

LEGISLATÍVNE A PROGRAMOVÉ VÝCHODISKÁ

Koncepcia rozvoja práce s mládežou je zasadená do kontextu noriem Európskej únie a zákonov Slovenskej republiky. V tejto koncepcii sa opierame o niekoľko významných dokumentov v oblasti mládežníckej politiky a participácie mladých ľudí:

• **Stratégia Európskej únie pre mládež na roky 2019 – 2027** poskytuje rámec cieľov, zásad, priorít, kľúčových oblastí a opatrení pre spoluprácu týkajúcu sa politiky v oblasti mládeže, keďže zapájaním, spájaním a posilňovaním postavenia všetkých mladých ľudí sa môže naplňať vízia kontinentu a prepojenie s európskymi hodnotami. **Hlavnými témami** opatrení sú vzdelávanie a odborná príprava; zamestnanosť – podnikanie; zdravie vrátane psychického zdravia; chudoba – sociálne vylúčenie; integrácia mládeže s migrantským pôvodom; internet – mediálna gramotnosť; udržateľnosť – klimatické zmeny.

• **Európska charta práce s mládežou na lokálnej úrovni** vytvára spoločnú európsku platformu pre potrebný dialóg o práci s mládežou. Práca s mládežou je založená na hodnotách a jej **hlavné zásady** sú tieto: má byť založená na dobrovoľnej účasti – účasti mladých ľudí v práci s mládežou vychádza z ich vlastnej vôle a motivácie; má byť založená na potrebách, záujmoch, nápadoch a skúsenostiach mladých ľudí tak, ako ich vnímajú oni sami, reagovať na ne a prinášať tak do ich života pridanú hodnotu; má byť tvorená, organizovaná, plánovaná, realizovaná a hodnotená spolu s mladými ľuďmi, alebo priamo mladými ľuďmi; má prispievať k osobnému a sociálnemu rozvoju mladých ľudí prostredníctvom neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa; má sa snažiť zvyšovať samostatnosť a nezávislosť mladých ľudí a ich prístup k právam; má k mladým ľuďom pristupovať holisticky a vnímať ich ako schopných jedincov a

hlavných strojcov svojho života a tiež ako prínos pre spoločnosť ako celok; má podporovať kritické myslenie a kreativitu ako aj ľudské práva, demokratické hodnoty a aktívne občianstvo; má byť aktívne inkluzívna a ponúkať rovnaké možnosti všetkým mladým ľuďom.

• **Európska agenda práce s mládežou**, ktorá definuje súčasné výzvy práce s mládežou v siedmich oblastiach a vyzýva k spoločnej zmene na lokálnej, regionálnej, národnej a európskej úrovni pre zlepšenie súčasného stavu práce s mládežou v Európe.

7 definovaných oblastí: posilnenie politik práce s mládežou, budovanie kapacít v práci s mládežou; tvorbu politik pre mládež na základe faktov a výskumu; posilnenie partnerstiev; podporovanie a zabezpečenie práce s mládežou; lepšie uznávanie práce s mládežou; zlepšenie pracovných podmienok pracovníkov s mládežou.

• **Stratégia Slovenskej republiky pre mládež na roky 2014 – 2020**, ktorá bola vládou SR dňa 23. apríla 2014 schválená uznesením č. 192, zdôrazňuje potrebu podpory aktívneho zapájania mladých ľudí do rozhodovacích procesov na všetkých úrovniach. Dochádza tak jednak k zdôrazneniu posilnenia postavenia mládeže vo všetkých sférach života a jednak ku garantovaniu ich rovnoprávneho postavenia na báze partnerstva. V tejto Stratégii bolo vymedzených **9 najzávažnejších a najaktuálnejších oblastí štátnej politiky** vo vzťahu k deťom a mládeži: vzdelávanie;

zamestnanosť; tvorivosť a podnikavosť; participácia; mládež a svet; zdravie a zdravý životný štýl; sociálne začlenenie; dobrovoľníctvo a práca s mládežou.

• **HBSC Slovensko 2017/2018** je medzinárodná štúdia s cieľom získať údaje umožňujúce porovnať situáciu v krajinách a sledovať aktuálnu situáciu a trendy v živote školákov. Aktuálne sa pripravuje aj nová štúdia HBSC Slovensko 2021/2022, na ktorej príprave participuje aj odbor školstva KSK.

• **Správa o mládeži 2018** prezentuje súčasný život mladých ľudí na Slovensku na základe výskumov a podkladov.

• **Analýza zistení o stave školstva na Slovensku** postavená na kvalitatívnom a kvantitatívnom prieskume realizovanom v rokoch 2017 - 2019 a prezentovaných v marci 2020.

• **Zákon č. 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov** upravuje podporu práce s mládežou, neformálne vzdelávanie v oblasti práce s mládežou, financovanie práce s mládežou, akreditáciu vzdelávacích programov v oblasti práce s mládežou a dobrovoľnícku službu v rámci práce s mládežou.

Nasledujúca analýza uvádza silné a slabé stránky práce s mládežou na území Košického kraja a tiež príležitosti, ktoré sa ponúkajú v najbližšom období a hrozby, ktoré by sme mali brať do úvahy pri plánovaní strategických cieľov a opatrení.

Silné stránky

- kvalitné ľudské zdroje pracovníkov s mládežou a školiteľov (aj mladých a mládežníckych vedúcich), s expertízou v oblastiach, v ktorej pôsobia
- aktívne občianske združenia detí a mládeže pokrývajúce rôznorodé oblasti (od sociálnej inklúzie, cez dobrovoľníctvo, participáciu, mobilitu až po tvorivosť a podnikavosť)
- aktivizovaná veľká skupina mladých ľudí aj pracovníkov s mládežou s potenciálom
- dostatok organizácií, ktoré sú lídrom vo svojej oblasti na celoslovenskej úrovni
- zameranie sa na kvalitu práce s mládežou a existujúce príklady dobrej praxe
- existujúce zdroje na prácu s mládežou v rámci systému finančnej podpory neformálneho vzdelávania
- niektoré témy už školy majú zapracované v školských vzdelávacích programoch (environmentálna výchova, finančná gramotnosť...)
- existencia pracovnej skupiny na podporu neformálneho vzdelávania zriadenéj Košickým samosprávnym krajom
- zvyšovanie informovanosti o dôležitosti budovania ŽŠR ako nástroja pozitívnej klímy na škole

Slabé stránky

- zameranie aktivít v prevažnej väčšine na žiakov stredných škôl len v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK
- chýbajúce všeobecne akceptované kritériá kvality v práci s mládežou
- nedostatočná udržateľnosť ľudských zdrojov (dobrovoľníkov, pracovníkov s mládežou, školiteľov); dobrovoľníci nemajú možnosť sa zamestnať (s odchodom dobrovoľníka končí činnosť), kvalitní ľudia odchádzajú do iných sektorov kvôli lepším platovým podmienkam
- prevládajúca klasická krúžková činnosť v CVČ orientovaná skôr na deti do 15 rokov (nízka reaktivnosť na nové trendy a potreby)
- nedostatok priestoru pre mladých ľudí v rámci spolurozhodovania (vrátane dialógu medzi samosprávami a mladými ľuďmi)
- slabá podpora vedenia pri uplatňovaní kompetencií žiackych školských rád, mládežníckych parlamentov a obecných rád mládeže
- neexistuje jednotný zdroj informácií o ponukách zameraných na osobnostný rozvoj v rámci neformálneho vzdelávania
- nedocenenie pedagógov na školách, ktorí realizujú programy neformálneho vzdelávania (často na úkor voľného času)
- absencia tlaku na miestnych a regionálnych poslancov, aby presadzovali záujmy mládeže

Príležitosti

- narastajúci záujem zo strany KSK o spoluprácu so sektorom práce s mládežou
- ochota niektorých zamestnávateľov a firiem zapájať svojich odborníkov do firemného dobrovoľníctva a mentoringu
- posilnené postavenie vplyvu IKT v oblasti mládeže – virtuálny priestor intenzívne využívaný mládežou
- ochota organizácií pracujúcich s mládežou participovať pri tvorbe mládežníckej politiky
- široká ponuka aktivít a programov zameraných na mäkké zručnosti/osobnostný rozvoj
- pribúdajúce neformálne zoskupenia i novovznikajúce občianske združenia v oblasti práce s mládežou
- existujúci systém štruktúrovaného dialógu s mladými ľuďmi na úrovni EÚ (a rozvíjajúci sa aj na regionálnej úrovni)
- rast významu dobrovoľníctva a service learningu
- existencia startupov – príležitosť pre mladých podporiť ich nápady a pomôcť s ich nasmerovaním
- generačná výmena v spoločnosti a zameranie sa na generáciu Z (digitálne veľmi zdatní, preferujúci neformálne vzdelávanie, sú tolerantnejší a otvorenejší iným kultúram, zaujímajú sa o globálne otepľovanie a rovnosť práv pre všetkých)
- súčasný model online aktivít (workshopov) prispievajúci k väčšej účasti mladých ľudí s geografickým znevýhodnením na aktivitách
- diverzita spoločnosti (kultúrna a národnostná), ktorá umožňuje vznik nových nápadov a kombináciu silných stránok jednotlivých častí spoločností

Ohrozenia

- nadmerné trávenie času na sociálnych sieťach
- neochota niektorých škôl meniť zaužívané spôsoby výučby s prevládajúcim formálnym vzdelávaním založeným na odovzdávaní informácií
- veľký rozdiel medzi vidieckymi a mestskými oblasťami ohľadom možností pre mladých ľudí
- snaha niektorých organizácií o využívanie a manipuláciu mladých ľudí za účelom propagácie nevhodných spoločenských hodnôt
- tlak spoločnosti na individualizmus pred tímovosťou
- vysoká miera mladých ľudí uvažujúcich o odchode do zahraničia („odliv mozgov“) z dôvodu príležitostí na úspech
- orientácia spoločnosti na výkon, výsledok a nie na cestu, proces – očakávanie rýchlych a jasných výsledkov aj v práci s mládežou
- rozvoj/dominancia IKT technológie – zahltenie informáciami (virtuálny smog) odcudzenie (život vo virtuálnom svete)
- sociálno-ekonomické vylúčenie časti mladých ľudí a nenaplnenie ich základných potrieb
- neschopnosť pokryť v súčasnej dobe menej aktívnu časť mládeže pri zapájaní do aktivít
- málo priestoru pre integráciu minorít do práce s mládežou
- politická nevôľa, resp. nezáujem samosprávy o podporu práce s mládežou, podporu mládežníckej politiky
- narastajúca apatia (napr. klesajúca dôvera k demokracii) až radikalizácia mladých ľudí (silnejúce extrémistické skupiny a ich vplyv na mladých ľudí) nezáujem mladých ľudí o veci verejné
- nezáujem mladých ľudí o veci verejné

STRATEGICKÉ PRIORITY V ROZVOJI PRÁCE S MLÁDEŽOU

Vízia

Našou spoločnou víziou je kraj, v ktorom sa mladí ľudia aktívne zapájajú do diania v spoločnosti, podieľajú sa na rozhodovaní a prispievajú tak k pozitívnej zmene.

Túto víziu dosiahneme inovatívnym vzdelávaním a výchovou mládeže k aktívnemu občianstvu a participácii, podnikavosti, rozvojom kritického myslenia, posilňovaním psychickej a fyzickej odolnosti a podporou sociálnej inklúzie.

Dosiahnutím tejto vízie budú mladí ľudia v Košickom kraji, ktorí sú aktívne mysliaci, flexibilní, schopní vytvárať si vlastný názor, ochotní rešpektovať názory a práva iných, so schopnosťou rozhodovať sa a preberať zodpovednosť za vlastné konanie. Takíto mladí ľudia budú prínosom pre kraj a spoločnosť, pričom budú vedieť čeliť výzvam a zmenám, ktoré nás čakajú v budúcnosti.

Princípy uplatňované pri práci s mládežou:

- **participácia** - KSK vníma, že mládež má plné právo aktívne sa zúčastňovať na spoločenskom a politickom dianí a jej účasť na rozhodnutiach je hlavnou podmienkou rozvoja kraja;
- **kooperácia** - všetky plánované aktivity nie sú úlohou iba samosprávneho kraja, ale vyžadujú si podporu a neustálu spoluprácu zo strany obcí, mimovládneho aj súkromného sektora, vzdelávacích inštitúcií, médií a komunít;
- **inklúzia** - KSK dbá na rovnosť šancí, a preto sa venuje aj podpore mládeže zo sociálne, ekonomicky, geograficky alebo kultúrne znevýhodneného prostredia, ale aj mladým ľuďom so zdravotnými či psychickými problémami;
- **systematickosť** - KSK plánuje systematickú prácu s mládežou, pretože len pravidelnými a cieľavedome plánovanými aktivitami je možné rozvíjať osobnosť mladých ľudí po všetkých stránkach - kognitívnej, afektívnej či psychomotorickej;
- **kvalita** - KSK si uvedomuje, že pri práci s mládežou založenej na princípe ich dobrovoľnej účasti, partnerského prístupu a vzájomného rešpektu nejde len o počet aktivít, ktoré sa realizujú, ale najmä o ich kvalitu, ktorá sa prejavuje v interaktívne použitých formách a metódach a v uplatnení individuálneho prístupu pri práci so skupinou.

PODPORA SYNERGIE FORMÁLNEHO A NEFORMÁLNEHO VZDELÁVANIA

Celkovým zámerom je integrovať a zdokonaľovať rôzne formy vzdelávania, ktoré mladých ľudí pripravujú na výzvy neustále sa meniaceho života v 21. storočí.

Potrebuje rozšíriť svoju predstavu o vzdelávaní pre 21. storočie a zamerať sa viac na prenosné zručnosti, na vyučovanie, ktoré sa zameriava na študentov a na neformálne vzdelávanie s cieľom dosiahnuť skutočne rovnaký a univerzálny prístup ku kvalitnému vzdelávaniu. Cieľom je okrem iného zaručiť, aby vzdelávanie dalo všetkým mladým ľuďom zručnosti potrebné pre život a začleniť do formálneho i neformálneho vzdelávania metódy, ktoré umožnia študentom

rozvíjať si osobné zručnosti, a to najmä kritické a analytické myslenie, tvorivosť a schopnosť neustáleho učenia sa.

Uvedomujeme si nevyhnutnosť spoločenského uznávania a rozvoja kvalitnej práce s mládežou, aby sa posilnila pozícia mládežníckych organizácií a ich úloha pri rozvíjaní neformálneho vzdelávania a jeho začleňovania do formálneho vzdelávania, z čoho napokon vyplýva aj potreba poskytovania relevantných a komplexných informácií prispôbených mládeži, ktoré budú vytvárané práve mladými ľuďmi, aby sa tak zabezpečila ich aktívna účasť.

Vytvorenie priestoru pre pracovnú skupinu na podporu neformálneho vzdelávania

	Opatrenie	Merateľný ukazovateľ
1.1.1	Rozšírenie už existujúcej pracovnej skupiny pre podporu neformálneho vzdelávania (ďalej len NFV) o ďalších aktérov	<ul style="list-style-type: none"> ročne prijať minimálne 1 nového člena do pracovnej skupiny
1.1.2	Realizovať pravidelné stretnutia pracovnej skupiny za účelom výmeny skúseností a podpory pri plánovaní a plnení opatrení Konceptie	<ul style="list-style-type: none"> ročne minimálne 4 zrealizované stretnutia
1.1.3	Zapojiť business sektor do tvorby ponuky aktivít NFV	<ul style="list-style-type: none"> ročne minimálne 2 konzultácie zamerané na zistenie potrieb daného sektoru

Vytvoriť efektívny systém podpory účasti a informovania o aktuálnych voľnočasových aktivitách v oblasti neformálneho vzdelávania pre mládež

	Opatrenie	Merateľný ukazovateľ
1.2.1	V spolupráci s Radou mládeže Košického kraja vytvoriť digitálnu platformu združujúcu ponuku aktivít/podujatí pre mládež na jednom mieste	<ul style="list-style-type: none"> do konca roka 2021 vytvorená samostatná digitálna platforma minimálne 10 000 unikátnych používateľov digitálnej platformy mesačne počas prvých dvoch rokov trvania Konceptie s postupným nárastom na 15 000 počas ďalších 3 rokov
1.2.2	Za účelom podpory neformálneho vzdelávania vytvoriť na webe KSK v sekcii Školstvo podsekciiu "Mládež a žiacke školské rady"	<ul style="list-style-type: none"> do polovice roka 2022 vytvorená a následne pravidelne aktualizovaná podsekciiu "Mládež a žiacke školské rady" na webe KSK
1.2.3	Realizovať online/offline podporu pre aktuálne prebiehajúce aktivity NFV	<ul style="list-style-type: none"> minimálne 2 vytvorené online/offline kampane zamerané na podporu NFV ročne

Podporovať uznávanie významu neformálneho vzdelávania ako významnej doplňujúcej formy vzdelávania k formálnemu vzdelávaniu

	Opatrenie	Merateľný ukazovateľ
1.3.1	Rokovať s Metodicko-pedagogickým centrom, prípadne MŠVVaŠ SR v rámci rozšírenia ponuky programov podporujúcich implementáciu NFV vo formálnom vzdelávaní (ďalej len FV)	<ul style="list-style-type: none"> počas platnosti Koncepcie minimálne 3 zrealizované rokovania s Metodicko-pedagogickým centrom, prípadne MŠVVaŠ SR
1.3.2	Motivovať školy k začleňovaniu neformálneho vzdelávania do edukačného procesu	<ul style="list-style-type: none"> dvakrát ročne realizovať prezentáciu o prínose a možnostiach NFV na porade riaditeľov škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK každý rok zakomponovať aktuálnu ponuku NFV do pedagogicko-organizačných pokynov
1.3.3	Realizácia krajskej konferencie na podporu uznávania prínosu NFV	<ul style="list-style-type: none"> počas platnosti Koncepcie aspoň raz usporiadať krajskú konferenciu na podporu uznávania prínosu NFV
1.3.4	Vytvoriť na školách pozíciu ambasádora NFV	<ul style="list-style-type: none"> do konca platnosti koncepcie bude mať každá stredná škola minimálne v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK vytvorenú pozíciu ambasádora NFV
1.3.5	Nadviazať cezhraničnú bilaterálnu spoluprácu so zriaďovateľom SŠ za účelom výmeny skúseností v rámci prepájania NFV s FV a ich možnej implementácie	<ul style="list-style-type: none"> počas platnosti Koncepcie zrealizované minimálne 4 stretnutia so zahraničným zriaďovateľom SŠ za účelom výmeny skúseností

Perspektívnym priestorom na „učenie sa“ demokracii, občianskemu správaniu a občianskej zodpovednosti sú škola a študentská samospráva. Realita ukazuje, že status a aktivity žiackych školských rád sú rôzne a len zriedkakedy sú skutočnou demokraciou pre žiakov. Do riadenia škôl nevstupujú do takej miery, ako podľa legislatívy môžu a majú a ak sa vyjadrujú k obsahu vzdelávania, je to skôr výnimka. Zo slov samotnej mládeže vyplýva, že sa k politike vyjadrovať buď nevedia, alebo vzhľadom na jej fungovanie, nechcú. Celkovým zámerom je posilniť demokratickú účasť a autonómiu mladých ľudí a zabezpečiť mladým ľuďom prístup ku vzdelávaniu v oblasti občianstva, aby tak získali solídne vedomosti o politických systémoch, demokracii a ľudských i občianskych právach, ktoré zís-

kajú aj prostredníctvom skúseností v komunitách s cieľom podporovať aktívnu účasť občanov. Preto čiastkovými cieľmi sú snahy zabezpečiť, aby mohli mladí ľudia primerane ovplyvňovať všetky oblasti spoločnosti a všetky časti rozhodovacích procesov, od stanovenia programov až po vykonávanie, monitorovanie a hodnotenie prostredníctvom dostupných mechanizmov a štruktúr prispôbobe-ných mládeži a zároveň zabezpečiť, aby politiky reagovali na potreby mladých ľudí. Cieľom je tiež snaha rozšíriť kompetencie žiackych školských rád, vytvoriť priestor pre dialóg medzi zástupcami mládeže v Košickom kraji a samosprávou či podporiť rovesnícke vzdelávanie v témach aktívneho občianstva.

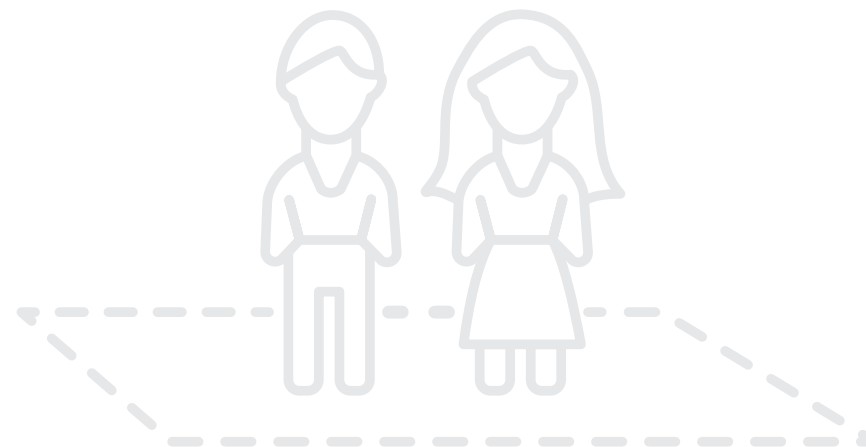
Podporovať činnosť a význam žiackych školských rád na školách

	Opatrenie	Merateľný ukazovateľ
2.1.1	Pravidelne monitorovať stav žiackych školských rád (ďalej len ŽŠR) v Košickom samosprávnom kraji za účelom vyhodnotenia efektivity aktivít zameraných na ich rozvoj a lepšieho plánovania budúcich opatrení	<ul style="list-style-type: none"> • v spolupráci s Regionálnym centrom mládeže minimálne raz ročne zrealizovať a vyhodnotiť monitoring stavu ŽŠR na SŠ v KSK • v spolupráci s miestnou samosprávou minimálne raz ročne zrealizovať a vyhodnotiť monitoring stavu ŽŠR na ZŠ v KSK
2.1.2	Realizovať vzdelávacie aktivity podporujúce činnosť a rozvoj ŽŠR na školách	<ul style="list-style-type: none"> • ročne minimálne 15 realizovaných vzdelávacích aktivít
2.1.3	Vytvoriť “značku kvality ŽŠR” a oceniť najaktívnejšie ŽŠR	<ul style="list-style-type: none"> • do konca roka 2021 vytvorené kritériá udelenia značky kvality ŽŠR • raz ročne (v rámci Dňa študentstva) vyhlásiť najaktívnejšie 3 ŽŠR spĺňajúce kritériá značky kvality
2.1.4	Podporovať rovesnícky prístup v podpore žiackych školských rád a Krajskej rady žiackych školských rád Košického kraja (ďalej len KR ŽŠR KK)	<ul style="list-style-type: none"> • ročne minimálne 5 uskutočnených rovesníckych stretnutí na úrovni ZŠ/SŠ, SŠ/SŠ
2.1.5	Zabezpečiť podporu vzdelávania pedagógov na pozícii koordinátor ŽŠR v oblasti koordinácie a zvyšovania aktivity ŽŠR	<ul style="list-style-type: none"> • ročne minimálne 2 zrealizované školenia pre koordinátorov ŽŠR v rôznych regiónoch Košického kraja

CIEĽ
2.2

Zintenzívniť spoluprácu zástupcov mládeže
a Košického samosprávneho kraja

	Opatrenie	Merateľný ukazovateľ
2.2.1	Vytvoriť priestor pre odprezentovanie návrhov zástupcov Krajskej rady žiackych školských rád KSK (ďalej len KR ŽŠR KSK) pri plánovaní aktivít	<ul style="list-style-type: none"> • ročne minimálne 2 stretnutia zástupcov Odboru školstva KSK a zástupcov KR ŽŠR KK spojené s plánovaním aktivít
2.2.2	Zintenzívniť priamu spoluprácu predsedu KSK a KR ŽŠR KSK	<ul style="list-style-type: none"> • ročne minimálne 2 stretnutia predsedu KSK a zástupcov KR ŽŠR KSK

CIEĽ
2.3

Vytvoriť priestor pre aktívne občianstvo
a participáciu mladých ľudí

	Opatrenie	Merateľný ukazovateľ
2.3.1	Vytvoriť a realizovať schému participatívnych rozpočtov pre podporu mládeže	<ul style="list-style-type: none"> • do konca roka 2021 bude vytvorená schéma participatívnych rozpočtov a každoročne bude alokovaných minimálne 10 000 €
2.3.2	Realizovať aktivity štruktúrovaného dialógu medzi zástupcami verejnej správy a mladými ľuďmi v jednotlivých okresoch Košického kraja	<ul style="list-style-type: none"> • ročne minimálne 8 zrealizovaných aktivít

CIEĽ
2.4

Podporovať vzdelávacie aktivity zamerané na aktívne občianstvo a participáciu

	Opatrenie	Merateľný ukazovateľ
2.4.1	Realizovať vzdelávacie aktivity metódou rovesníckeho vzdelávania zameraného na poskytovanie informácií o fungovaní samosprávy a posilňovanie participácie mladých ľudí	<ul style="list-style-type: none"> • počas platnosti Koncepcie minimálne 30 mladých ľudí vyškolených na realizáciu rovesníckeho vzdelávania • ročne minimálne 10 aktivít (diskusie, besedy, workshopy) pripravených a vedených samotnými žiakmi
2.4.2	Zapájať aj mimovládny sektor do vzdelávania v oblasti aktívneho občianstva	<ul style="list-style-type: none"> • ročne 1 vzdelávacia aktivita zrealizovaná organizáciou z mimovládneho sektora v rámci ponuky uvedenej v pedagogicko-organizačných pokynoch na minimálne 15 % škôl v územnej pôsobnosti KSK
2.4.3	Realizovať vzdelávanie žiakov v oblasti právneho minima občana (základné ľudské práva, sociálne zabezpečenie, dane)	<ul style="list-style-type: none"> • ročne minimálne 1 zrealizované vzdelávanie na každej škole v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK (ponúknuté bude všetkým školám v územnej pôsobnosti KSK)
2.4.4	Podporovať vzdelávanie pedagógov v metódach výchovy k aktívnemu občianstvu	<ul style="list-style-type: none"> • ročne minimálne 15 % stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK zapojených do vzdelávacieho programu na podporu aktívneho občianstva

Jadrom zručností a kľúčovými kompetenciami 21. storočia sú podnikavosť, tvorivosť a kritické myslenie. Tieto tri kompetencie sú dôležitým faktorom rozvoja potenciálu mladých ľudí v zamestnaní či podnikaní. Tvorivosť má svoje miesto v každodennom živote mladých ľudí. Pomáha mladým ľuďom nazeráť na veci inými očami a otvoriť sa novým príležitostiam či spolupráci a osobnosti sa rozvíjať. Je dôležité, aby sa mladí ľudia už počas štúdia naučili tvorivému mysleniu, samostatnosti a aby boli vedení k správnym hodnotám. Podnikavosť je schopnosť jedincov premeniť nápady na reálne činy, chopiť sa iniciatívy, niesť zodpovednosť, prijať riziko a dosahovať ciele. Preto bude KSK rozvíjať snahy o formovanie takých poznávacích schopností, ktoré umožňujú proaktívnosť mladých ľudí v treťom miléniu.

Hlavná výzva 21. storočia je, že kritické myslenie je potrebné viac ako kedkoľvek predtým vo svete viacerých komunikačných kanálov a nových povolanií zameraných na inováciu. Hoci je všeobecne prijaté, že zlepšenie kritického myslenia u žiakov je dôležitým vzdelávacím cieľom, je potrebné túto schopnosť myslieť kriticky rozvíjať už od základnej školy vyššie. Kladú sa zvýšené nároky na myslenie a inteligenciu jednotlivcov vo viac i menej rozvinutých spoločnostiach. Nie div, že táto situácia zvyšuje požiadavky na školský systém a kurzy kritického myslenia sa stávajú takmer povinnou súčasťou vzdelávania.

Vytvoriť priestor vzdelávacím témam v oblasti kritického myslenia

	Opatrenie	Merateľný ukazovateľ
3.1.1	Zabezpečiť vzdelávanie pedagógov v téme kritického myslenia	• ročne minimálne 10 škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK zapojených do vzdelávania v téme kritického myslenia
3.1.2	Realizovať aktivity pre žiakov v téme kritického myslenia	• ročne minimálne 30 % škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK zapojených do aktivít na tému kritického myslenia
3.1.3	Zabezpečiť vzdelávanie mládeže v téme digitálnej bezpečnosti	• ročne minimálne 1 zrealizovaná aktivita zameraná na digitálnu bezpečnosť na každej strednej škole v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK

CIEĽ
3.2

Podporovať podnikavosť žiakov, rozvoj tvorivosti a výučbu finančnej gramotnosti na školách prostredníctvom programov neformálneho vzdelávania

	Opatrenie	Merateľný ukazovateľ
3.2.1	Poskytovať školám konkrétne nástroje vo forme dostupných a kvalitných vzdelávacích programov NFV na podporu finančnej gramotnosti, rozvoja tvorivosti a podnikavosti	<ul style="list-style-type: none"> • ročne minimálne 3 vzdelávacie programy neformálneho vzdelávania ponúknuté pre stredné školy v územnej pôsobnosti KSK • ročne minimálne 45 stredných škôl v územnej pôsobnosti KSK podporených v zapojení sa do niektorého z ponúkaných programov
3.2.2	Podporovať neformálne vzdelávanie v téme podnikateľských zručností na školách (základy podnikania, manažment firmy)	<ul style="list-style-type: none"> • ročne minimálne 25 škôl v územnej pôsobnosti KSK, ktoré zrealizujú neformálne vzdelávanie v podnikateľských zručnostiach
3.2.3	Podporovať zavádzanie dlhodobějších programov NFV zameraných na podnikavosť, tvorivosť a sebarozvoj	<ul style="list-style-type: none"> • do konca platnosti Koncepcie bude minimálne 70 % škôl v územnej pôsobnosti KSK zapojených aspoň do niektorého z programov zameraných na podnikavosť, tvorivosť a sebarozvoj

CIEĽ
3.3

Podporiť zakladanie debatných krúžkov na stredných školách

	Opatrenie	Merateľný ukazovateľ
3.3.1	Podporiť v spolupráci so Slovenskou debatnou asociáciou vytváranie debatných krúžkov na všetkých typoch stredných škôl	<ul style="list-style-type: none"> • do konca platnosti Koncepcie bude existovať minimálne 30 % stredných škôl v územnej pôsobnosti KSK s aktívne fungujúcim debatným krúžkom zameraným na sebaaprezentáciu a schopnosť argumentovať, prípadne aj na súťažné debaty
3.3.2	Zabezpečiť metodickú podporu Slovenskej debatnej asociácie pre pedagógov pri vedení nových debatných krúžkov	<ul style="list-style-type: none"> • ročne minimálne 10 konzultácií zameraných na podporu debatného krúžku na novozapojenej strednej škole • ročne minimálne 5 poskytnutých podporných metodických materiálov pre pedagógov • ročne minimálne 5 vyškolených pedagógov v metodike vedenia debatného krúžku

Následky nevhodnej výživy, nedostatku pohybu sa u mladej generácie prejavujú ako nadváha až obezita, čo je v dnešnej dobe civilizácia choroba, ktorá má dopad aj na samotnú ekonomiku štátu. Fajčenie, užívanie alkoholu či psychoaktívnych látok, konzumácia energetických nápojov, šikanovanie, nespokojnosť so svojou postavou, nedostatočná konzumácia zdravých potravín, čas strávený online, vysoký výskyt úrazov sú len jedným z mnohých aspektov zdravia a so zdravím súvisiacim správaním školákov v ich sociálnom kontexte, na ktoré poukazujú výsledky medzinárodnej štúdie Health Behaviour in School-Aged Children realizovanej na reprezentatívnom súbore slovenských školákov (Madarasová Gecková a kol., 2019). Domnievať sa, že školáci v Košicko kraji sú na tom v porovnaní so zvyškom Slovenska lepšie alebo že dané problémy sa školákov v Košickom kraji netýkajú, nie je opodstatnené. Pod vplyvom okolia, rodiny, rovesníkov, socio-ekonomického zázemia, situačných a rôznych iných faktorov sú mladí ľudia vystavení taktiež nezdravému spôsobu života, ktorý zahŕňa málo pohybu, veľa času venovaného televízii a počítaču, nezdravú stravu, nedostatok priestoru na sebarealizáciu, nedostatok sebadôvery, sebavedomia a sebaúcty, nevhodné trávenie voľného času (Madarasová Gecková a kol., 2019). To má za následok kvalitu života mladých ľudí a ich celkový (aktívny) životný štýl. Práve

preto už začal KSK naplňovať Konceptiu podpory pohybových aktivít obyvateľov Košického samosprávneho kraja 2020 - 2025 (2030), ktorej mnohé opatrenia sú zamerané aj na mladých ľudí s cieľom zvýšiť ich záujem o pohybové aktivity.

Telesné a duševné zdravie sú vlastne spojené nádoby. Väčšina z nás za najdôležitejšiu hodnotu uvádza zdravie, avšak myslí tým hlavne telesné zdravie. Na jeho neodmysliteľnú súčasť, duševné zdravie, sa často zabúda. Vplyv psychiky na telesné zdravie dokázali mnohé výsledky pozorovaní. Nedostatočná výchova a vzdelávanie v oblasti duševného zdravia vedú k neúplnej informovanosti spoločnosti, čím sa nielenže nepodporuje lepšia kvalita života ľudí, ale nezabraňuje sa ani zbytočnému nárastu duševných porúch. Málo rozvinutá starostlivosť o ľudí s duševnými poruchami a nízka informovanosť populácie o duševných poruchách vedú k tomu, že v spoločnosti pretrvávajú a niekedy sa aj posilňujú stigmatizácia ľudí s duševnými poruchami a ich diskriminácia v spoločnosti. Do značnej miery v tomto prípade nastavila pomyselné zrkadlo spoločnosti taktiež súčasná situácia s pandemiou Covid-19.

Podporovať realizáciu edukačného procesu aj mimo tradičných interných priestorov školy

	Opatrenie	Merateľný ukazovateľ
4.1.1	V spolupráci so školami vypracovať manuál príkladov dobrej praxe zameraných na realizáciu školských aktivít mimo tradičných interných priestorov školy	<ul style="list-style-type: none"> • do konca roka 2022 bude vypracovaný manuál príkladov dobrej praxe • do konca platnosti Konceptie bude minimálne 30 % stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK s outdoorovými triedami
4.1.2	Podporovať realizáciu outdoorových aktivít do prírody, počas ktorých bude možné rozvíjať medzipredmetové vzťahy	<ul style="list-style-type: none"> • ročne minimálne 1 zrealizovaná outdoorová aktivita rozvíjajúca medzi-predmetové vzťahy na každej škole v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK

CIEĽ
4.2

Podporovať budovanie pozitívnej klímy na školách

	Opatrenie	Merateľný ukazovateľ
4.2.1	Vytvoriť online nástroj na každoročné meranie aktuálnej klímy na školách za účelom jej zlepšovania	<ul style="list-style-type: none"> • najneskôr do júna 2022 vytvorený online nástroj na každoročné meranie školskej klímy a poskytnutý každej škole minimálne v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK
4.2.2	Realizovať aj v spolupráci s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie (ďalej len CPPPaP) na školách neformálne zážitkové aktivity zamerané na budovanie pozitívnej klímy	<ul style="list-style-type: none"> • ročne minimálne 4 zrealizované aktivity zamerané na uľahčenie adaptácie novoprijatých žiakov školy • do konca roka 2021 v spolupráci s CPPPaP vytvorený manuál zážitkových aktivít pre potreby uľahčenia prechodu z dištančného vzdelávania na prezenčné • ročne minimálne 3 zrealizované aktivity zamerané na budovanie tímov
4.2.3	Podporovať dostupné vzdelávacie programy, prípadne aktivity zamerané na podporu ľudských práv a kultúry tolerancie medzi mladými ľuďmi	<ul style="list-style-type: none"> • ročne na každej škole minimálne v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK zrealizované aktivity počas Medzinárodného dňa tolerancie (16.11.) • ročne minimálne 25 % škôl v územnej pôsobnosti zapojených do Olympiády ľudských práv
4.2.4	Realizovať dostupné výchovno-vzdelávacie programy zamerané na prevenciu, identifikáciu a intervenciu šikanovania, kyberšikanovania a nenávisťných prejavov	<ul style="list-style-type: none"> • ročne realizované minimálne 2 vzdelávacie aktivity na každej škole v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK

CIEĽ
4.3

Podporovať rovesnícke poradenstvo žiakov

	Opatrenie	Merateľný ukazovateľ
4.3.1	Vytvárať rovesnícke podporné tímy (“buddy systém”) pre novoprijatých žiakov na školách	<ul style="list-style-type: none"> • do konca platnosti Konceptie vytvorený rovesnícky podporný tím (“buddy systém”) na každej škole v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK
4.3.2	Podporovať účasť žiakov v absolvovaní Peer programov v CPPPaP a rovesníckej poradni pod vedením Linky detskej dôvery	<ul style="list-style-type: none"> • ročne minimálne 30 zapojených žiakov do rovesníckej poradne

CIEĽ
4.4

Podporovať preventívne aktivity školských psychológov, resp. psychológov z CPPPaP

	Opatrenie	Merateľný ukazovateľ
4.4.1	Vytvoriť priestor pre realizáciu preventívnych aktivít školských psychológov v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK	<ul style="list-style-type: none"> každá škola, ktorá má psychológa aspoň na 50 % úväzok, umožní využiť polovicu času pre realizáciu preventívnych aktivít školského psychológa
4.4.2	V spolupráci s CPPPaP podporovať spoluprácu odborníkov na viacerých úrovniach (školský psychológ - CPPPaP/Centrum špeciálno-pedagogického poradenstva)	<ul style="list-style-type: none"> ročne minimálne 8 konzultácií/vzdelávacích aktivít zrealizovaných na úrovni CPPPaP/CŠPP - školskí psychológovia najneskôr do konca roku 2022 v spolupráci s CPPPaP vytvorený manuál preventívnych aktivít pre potreby školských psychológov počas platnosti Konceptie minimálne 3 zrealizované stretnutia s odborom školstva OÚ v rámci skvalitnenia spolupráce medzi školskými zariadeniami a jednotlivými školami v Košickom kraji

CIEĽ
4.5

Do edukačného procesu zakomponovať témy duševného zdravia a správnej životosprávy

	Opatrenie	Merateľný ukazovateľ
4.5.1	Podporovať aktivity zamerané na zdravé stravovacie návyky, nutričné hodnoty potravín a výhody aktívneho životného štýlu	<ul style="list-style-type: none"> raz ročne zrealizovaný "Týždeň zdravej výživy" na každej škole minimálne v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK, ktorého súčasťou bude seminár s nutričným poradcom a ďalšie aktivity navrhnuté žiakmi a učiteľmi
4.5.2	Realizovať aktivity zamerané na prácu s vlastnými emóciami, potrebami a očakávaniami, či ďalšími témami spojenými so sebarozvojom	<ul style="list-style-type: none"> v spolupráci s CPPPaP, prípadne inou organizáciou zrealizované minimálne 2 aktivity ročne na každej škole v zriaďovateľskej pôsobnosti
4.5.3	Realizovať informatívne a destigmatizačné podujatia pre žiakov/pedagógov s cieľom podpory edukácie v oblasti duševného zdravia a psychických porúch	<ul style="list-style-type: none"> minimálne 60 % škôl v územnej pôsobnosti KSK zapojených do destigmatizačného podujatia/festivalu zrealizovaného aspoň raz počas platnosti Konceptie ročne minimálne 2 zrealizované workshopy pre žiakov v územnej pôsobnosti KSK na tému duševného zdravia a psychických porúch

V Slovenskej republike sú najviac ohrozené sociálnym vylúčením deti vo veku do 18 rokov. Výrazne ohrozená skupina je mládež v náhradnej rodinnej starostlivosti, mládež v reedukačných domovoch a mládež v rómskych osadách. Je potrebné trvalo a systematicky podporovať všetky aktivity vedúce k posilneniu preventívnych opatrení a informovanosti v oblasti sociálneho začlenenia. Preto je cieľom zabezpečiť, aby mali všetci marginalizovaní mladí ľudia rovnaký prístup k zariadeniam poskytujúcim formálne aj neformálne vzdelávanie a riešiť pritom všetky aspekty začleňovania a posilniť poskytovanie informácií marginalizovaným mladým ľuďom s cieľom zabezpečiť, aby sa dozvedeli o miestach,

príležitostiach a skúsenostiach, ktoré sú im k dispozícii. Medzi snahy patrí v neposlednom rade aj snaha poskytnúť právnu ochranu a presadzovať medzinárodné právne nástroje na boj proti všetkým druhom diskriminácie a nenávisťných prejavov a zároveň uznať, že mladí ľudia sú vystavení viacnásobným formám diskriminácie, posilniť kapacity pedagógov pracovať s marginalizovanými mladými ľuďmi a tiež zabezpečiť, aby sa marginalizovaní mladí ľudia zúčastňovali na všetkých rozhodovacích procesoch a aby boli kľúčovými hráčmi, a to najmä na procesoch týkajúcich sa ich vlastných práv, blahobytu a záujmov.

Podporovať implementáciu inovatívnych a aktivizujúcich edukačných programov zameraných na podporu sociálnej inklúzie znevýhodnenej mládeže

	Opatrenie	Merateľný ukazovateľ
5.1.1	Realizovať zážitkové aktivity pre žiakov v témach sociálnej inklúzie znevýhodnenej mládeže	<ul style="list-style-type: none"> • ročne minimálne 2 zrealizované zážitkové aktivity
5.1.2	Zabezpečiť vzdelávacie programy alebo podujatia pre pedagógov k téme sociálnej inklúzie znevýhodnenej mládeže	<ul style="list-style-type: none"> • ročne 1 zrealizovaný program alebo podujatie na minimálne 25 % zapojených škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK
5.1.3	Podporovať aktivity mladých ľudí zamerané na interpersonálnu debarierizáciu a podporu sociálnej inklúzie	<ul style="list-style-type: none"> • ročne minimálne 2 aktivity zrealizované žiakmi v každej škole v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK

Podporovať prácu organizácií pracujúcich so znevýhodnenou mládežou

	Opatrenie	Merateľný ukazovateľ
5.2.1	Vytvoriť priestor pre zástupcov organizácií pracujúcich so znevýhodnenou mládežou v pracovnej skupine zriadenej KSK zameranej na podporu neformálneho vzdelávania	<ul style="list-style-type: none"> • počas platnosti Konceptcie minimálne 2 zapojení zástupcovia
5.2.2	Vytvoriť dotačnú výzvu pre organizácie pracujúce so znevýhodnenou mládežou	<ul style="list-style-type: none"> • počas platnosti Konceptcie vytvorené minimálne 2 dotačné výzvy
5.2.3	Prepojiť zástupcov organizácií pracujúcich so znevýhodnenou mládežou so školami v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK za účelom podpory inkluzívnych aktivít	<ul style="list-style-type: none"> • minimálne raz ročne pozvať zástupcov organizácií pracujúcich so znevýhodnenou mládežou na poradu riaditeľov, kde odprezentujú svoje aktivity

Jednou z výziev pre ďalšie obdobie je zapojiť do dobrovoľníctva čo najviac mladých ľudí z rozličných skupín, a to prostredníctvom vytvárania dobrovoľníckych príležitostí, ktoré reagujú na potreby a na aktuálne trendy mladých ľudí. Mladí ľudia sú radi dobrovoľníkmi, ak je aktivita zaujímavá, pestrá, niečo sa pri nej naučia, získajú spoločenské ocenenie, zviditeľnia sa, konajú „dobro“ v spoločnosti rovesníkov a v neposlednom rade je to zábava. V praxi sa stretávame s názorom, že získať mladých ľudí pre dobrovoľnícke aktivity je náročné a v mnohých mestách sa to nedarí. V tejto koncepcii zdôrazníme len najpodstatnejšie opatrenia, nakoľko sa pripravuje nová stratégia podpory rozvoja dobrovoľníctva v Košickom kraji.

Témy globálneho vzdelávania poskytujú priestor na zmenu postojov jednotlivca a posilňujú uvedomenie si vlastnej úlohy vo svete, ktorá motivuje ľudí k zodpovednosti a vychováva smerom k osvojeniu si hodnôt aktívneho globálneho občana. Patrí sem aj medzinárodná mobilita mladých ľudí, či už žiacka, pracovná, alebo mobilita v oblasti neformálneho vzdelávania. Vytváranie podmienok na rozvoj mobility a medzinárodných kontaktov motivuje mládež k rozvoju poznania rozličných tradičných aj nových kultúr a subkultúr, akceptáciu kultúrnej rozmanitosti ako spoločenskej reality a rozvoj tolerancie, rešpektu a prosociál-

neho správania a konania vo vzťahu ku kultúrnej odlišnosti. Kvalitne pripravená a realizovaná aktivita v oblasti mobility mládeže tak môže byť efektívnou formou realizácie multikultúrnej výchovy, ktorá je takisto prierezovou témou uvádzanou v Štátnom vzdelávacom programe a prostredníctvom subjektívneho zážitku jedinca vedie k posilneniu hodnôt, akými sú napríklad poznanie ľudských práv, potlačanie prejavov intolerancie, rasizmu a xenofóbie, rozvoj solidarity, uznanie a chápanie hodnôt rôznych kultúr.

Environmentálna výchova ako prierezová téma, ktorá je súčasťou Štátneho vzdelávacieho programu, vedie žiakov ku komplexnému pochopeniu vzájomných vzťahov medzi organizmami a vzťahov človeka k životnému prostrediu. Ide o rozvíjanie a najmä pochopenie nevyhnutného prechodu k udržateľnému rozvoju spoločnosti, ktorý umožňuje sledovať a uvedomovať si dynamicky sa vyvíjajúce vzťahy medzi človekom a prostredím, kde sú vzájomne prepojené aspekty ekologické, ekonomické a sociálne.

Práve preto budú tieto tri témy - dobrovoľníctvo, medzinárodné mobility a environmentálna výchova - implementované do všetkých ďalších oblastí uvedených v predchádzajúcich kapitolách.

Zakomponovať prierezové témy do strategických priorít

	Opatrenie	Merateľný ukazovateľ
6.1.1	Vytvárať podmienky pre účasť žiakov na medzinárodných projektoch mobility mládeže ako súčasť vzdelávacieho procesu	• ročne minimálne 30 % škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK zapojených do medzinárodných projektov mobility mládeže
6.1.2	Podporovať podujatia žiakov/študentov zamerané na prepojenie formálneho a neformálneho vzdelávania v téme dobrovoľníctva alebo environmentálnej téme	• ročne minimálne 3 zrealizované podujatia
6.1.3	Podporovať zvyšovanie záujmu o dlhodobé dobrovoľnícke programy na stredných školách (tým aj rozvoj service learning)	• do konca platnosti koncepcie minimálne 30 % škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK zapojených do service learningu

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Európska agenda práce s mládežou [online].

Uznesenie Rady a zástupcov vlád členských štátov, zasadaajúcich v Rade, o rámci, ktorým sa ustanovuje Európska agenda práce s mládežou (2020/C 415/01) zverejnené v Úradnom vestníku EÚ z 01.12.2020.

Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:42020Y1201\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:42020Y1201(01)&from=EN)

Európska charta práce s mládežou na lokálnej úrovni, 2019, IUVENTA [online].

Dostupné z: <https://www.iuventa.sk/sk/Publikacie/Participacia/europska-charta-prace-s-mladezou-na-lokalnej-urovni.alej>

GAJDOŠOVÁ, M., 2013. Nauč sa to odo mňa.

IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže. DOLIS, s.r.o.
ISBN 978-80-8072-140-4.

MADARASOVÁ GECKOVÁ, A. a kol., 2019: Národná správa o zdraví a so zdravím súvisiacom správaní 11-, 13- a 15-ročných školákov na základe prieskumu uskutočneného v roku 2017/2018 v rámci medzinárodného projektu Health Behaviour in School Aged Children (HBSC).

Vydal: Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky,
tlač: Equilibria, s.r.o, Košice. ISBN: 978-80-7159-242-6.

MORGAN, D. L., 2001. Ohniskové skupiny jako metoda kvalitativního výzkumu.

Boskovice: ALBERT. ISBN 8085834774.

Národný program duševného zdravia, 2002 [online].

Dostupné z: <https://www.uvzs.sk/docs/info/podpora/NPDZ.pdf>

PEŠEK, T., ŠKRABSKÝ, T., NOVOSÁDOVÁ, M., DOČKALOVÁ, J., 2019.

Šlabikár neformálneho vzdelávania v práci s mládežou.

Ultra Print, s.r.o. ISBN 978-80-973031-2-9.

Programy pre mládež 2014 – 2020, MŠVVaŠ SR, IUVENTA [online].

Dostupné z: <https://www.minedu.sk/data/files/3120.pdf>

Programy pre mládež 2014 - 2021, MŠVVaŠ SR, IUVENTA [online].

Dostupné z: https://www.minedu.sk/data/files/10135_hlas_d_2021_sprievodca.pdf

Správa o mládeži 2018, MŠVVaŠ SR, IUVENTA [online].

Dostupné z: <https://www.iuventa.sk/sk/Projekty/sprava-o-mladezi-2018.alej>

Stratégia Európskej únie pre mládež na roky 2019 – 2027 [online].

Uznesenie Rady Európskej únie a zástupcov vlád členských štátov, ktorí sa zišli na zasadnutí Rady, o rámci pre európsku spoluprácu v oblasti mládeže: stratégia Európskej únie pre mládež na roky 2019 – 2027 (2018/C 456/01) zverejnené v Úradnom vestníku EÚ z 18.12.2018.

Dostupné z: https://www.iuventa.sk/files/strat%C3%A9gia_%C3%BAradn%C3%BD%20vestn%C3%ADk.pdf

Stratégia Slovenskej republiky pre mládež na roky 2014 – 2020, MŠVVaŠ SR [online].

Stratégia bola vládou SR dňa 23. apríla 2014 schválená uznesením č. 192.

Dostupné z: https://static.kosice.sk/article/GPctvxFgjdNYy6443qv/m4NOCLG2wGOEwTpg/strategia_sr_mladez.pdf

Zákon č. 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov

Zákon č. 35/2002 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby

Zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov

<https://www.worldbank.org/en/topic/social-inclusion#2>

<http://www.servicelearning.umb.sk>

<https://analyza.todarozum.sk/>

PRÍLOHA:

ABECEDNÝ ZOZNAM PARTICIPUJÚCICH ORGANIZÁCIÍ A INŠTITÚCIÍ V KOŠICKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

Agentúra regionálneho rozvoja, n.o., Košice
Brave kids Slovakia, Sobrance
Centrum spoločenských a psychologických vied SAV
CVČ - Regionálne centrum mládeže
Centrum voľného času, Orgovánová 5, Košice
CPPPaP, Karpatská 8, Košice
CEDIN
Detská organizácia FÉNIX, o.z.
Dobrovoľnícke centrum Košického kraja
DOFE SK
EDUCON
ETP Slovensko
Inštitút pre aktívne občianstvo
IUVENTA - Slovenský inštitút mládeže
Junior Achievement Slovensko (JA Slovensko)
Karpatská nadácia
Keď môžem, pomôžem, OZ
Krajská rada žiackych školských rád Košického kraja (KR ŽŠR KK)
mesto Košice - oddelenie školstva - referát športu a mládeže
mesto Rožňava - oddelenie školstva
Mladí ľudia a život, OZ, SNV
Platforma dobrovoľníckych centier a organizácií
Pre lepší život, OZ
Rada mládeže Košického kraja
Rozbehn sa!
SKAV (Stála konferencia aktérov vo vzdelávaní)
Slovenská asociácia študentov a absolventov psychológie
Slovenská debatná asociácia
Spoločnosť priateľov detí - Li(e)nka
UNIPOC (Univerzitné poradenské centrum)
Youthfully Yours SK, OZ

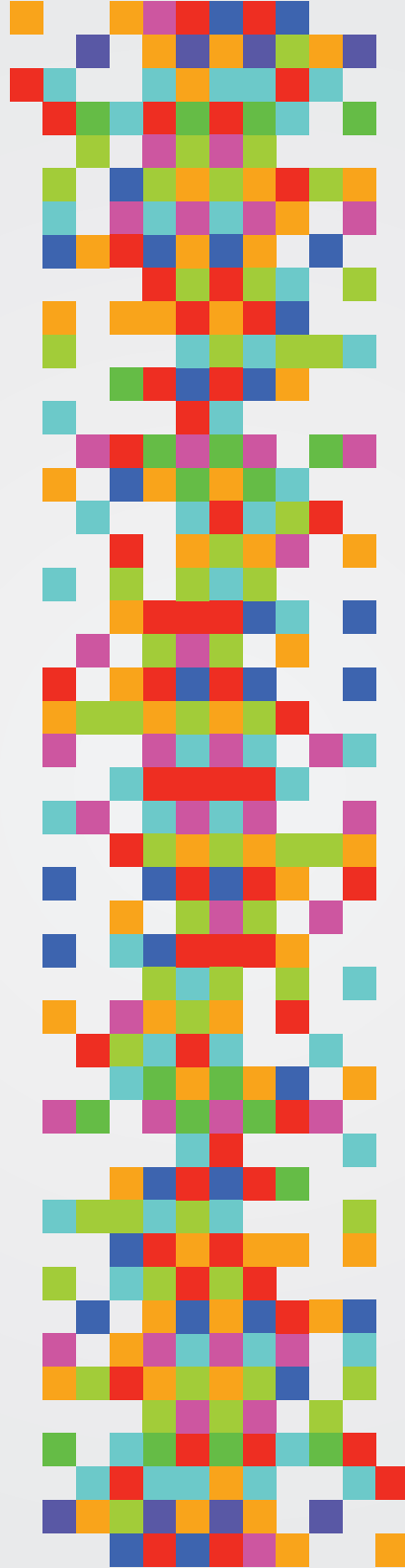

Hlavný autorský tím:
Mgr. Natália Vince
(Referát metodiky a projektov, Úrad KSK)
Ing. Jakub Szepesgyörky
(CVČ - Regionálne centrum mládeže)

Odborný konzultant:
Mgr. Martin Boršč
(IUVENTA - Slovenský inštitút mládeže)

Grafický návrh:
Mgr. art. Tomáš Hromada
(Marketingové oddelenie, Úrad KSK)

© Košický samosprávny kraj 2021

KONCEPCIA

ROZVOJA PRÁCE S MLÁDEŽOU

na území Košického samosprávneho kraja na roky

2021 - 2025 (2030)